

I. Informatii generale despre curs si seminar

Titlul disciplinei: Semiotică gestuală

Codul: HFR 0141

Regimul disciplinei: obligatorie (Semestrul 1)

Numarul de ore: 2ore curs +2ore seminar x 14 saptamani (28ore curs +14ore seminar / semestru)

Numarul de credite: 8

Tipul de evaluare finala: Examen

Locul de desfasurare: sala Lucian Blaga (X/I), str.M.Kogalniceanu nr.1, et.1

Programarea in orar a activitatilor: conform orarului la Departamentul de Filosofie

II. Informatii despre titularul de curs si seminar

Nume, titlul stiintific: Aurel Codoban, Profesor doctor

Informații de contact: aurelteodor@yahoo.com 0264-405300, int.5280, 5281

Ore de audienta: 2

III. Descrierea disciplinei

Obiective. Cursul pornește de la fenomenologia corpului și corporalității pentru a revizui paradigma comunicării în modernitatea târzie în sensul întoarcerii de la teoriile structuraliste ale sistemelor semnificante la antropologia comunicării. Temele lui se situează între paradigma « corpului de limbaj » al psihanalizei freudiene și paradigma « corpului ca limbaj » al antropologiei comunicării. Conceptele centrale sunt: corp și comunicare, sistemul semnificant al gesturilor, cele principale : Alteritate, relații interpersonale și comunicare, limbaj, corp și simbol, simbolism corporal gestual, limbaj corporal (neverbal) și semiotică gestuală, comunicare de gen, text și imagine.

Tematica cursului

1. O schimbare de paradigmă: de la suflet la corp.
2. Corpul de limbaj și corpul ca limbaj
3. Comunicare non-verbală
4. Limbaj corporal și semiotică gestuală
5. Text și imagine, digital și analogic
6. Comunicarea: între informație și relație
7. Alteritate, relații interpersonale și comunicare
8. Corp, gen și comunicare corporală
9. Comunicare corporală și comunicare de gen
10. Semiotica parfumurilor
11. Atingere, masaj și mângâiere
12. Imagine personală și comunicare
13. Psihosomatismul religios
14. Corpul virtualizat

Competente dobândite:

- a) competente cognitive; studentul va putea:
 - utiliza în mod adecvat concepte și demersuri majore din sfera Filosofiei. Antropologiei filosofice și Filosofiei comunicării;
 - percepe dimensiunea socială a comunicării în construcția culturală a reprezentării corpului, pluralitatea interpretărilor și necesitatea abordării inter-disciplinare a practicilor culturale;

- să înțeleagă și să compare variatele perspective teoretice despre corp și comunicare; să descrie particularitățile reprezentărilor și practicilor culturale postmoderne în raport cu cele moderne;

b) competente practic-aplicative:

- abilitatea de a comunica oral și în scris limba română și cel puțin într-o limbă străină, utilizând corect terminologia și demersurile specifice Filosofiei. Antropologiei filosofice și Filosofiei comunicării;
- capacitatea de a aplica creativ metodele de cercetare ale științelor umaniste, în particular ale Filosofiei. Antropologiei filosofice și Filosofiei comunicării, în rezolvarea problemelor și comunicarea rezultatelor în mod argumentat (eseu academic);
- conceperea și conducerea proceselor de cercetare specifice: capacitatea de a proiecta, realiza și prezenta o lucrare de cercetare (disertație) despre o problemă semnificativă, de dimensiuni mai ample (50-70 pagini), care să contribuie la cunoașterea filosofică;

c) competente atitudinale; pe parcursul cursului urmărim să dezvoltăm:

- formarea unei raportări conștiente și responsabile - în context profesional și în viața cotidiană - la diferențele culturale;
- o valorizare pozitivă a pluralismului cultural specific democrației.

IV. Bibliografia obligatorie:

Dominique Picard, *Du code au désir. Le corps dans la relation sociale*, Dunod, Bordas, Paris, 1983

Umberto Galimberti, *Les raisons du corps*, Grasset-Mollat, Paris, 1998

Thomas Laqueur, *Corpul și sexul De la greci la Freud*, Humanitas, Buc. 1998

Bodyscapes. Body and Discourse, Edited by Mette Bryld, Jacques Caron, Svend Erik Larsen, Nina Lykke, Niels Kayser Nielsen, Odense University Press, 1995

O istorie culturală a gesturilor, Editori: Jan Bremmer și Herman Roodenburg, Polimark, Buc., 2000 (ed. I 1991)

Felicia Dumas, *Gest și expresie în liturghia ortodoxă*, Institutul European, Iași, 2000

Ervin Goffman, *Interaction Ritual*, Garden City, New York, Doubleday, 1967

Aumont, Jaques, *L'image*, Nathan, Paris, 1990

Barthes, Roland, „Rhétorique de l'image” în *Communications* nr.4/1964 (trad. Arta nr. 7/1975)

Barthes, Roland, *Image, Music, Text*, Fontana Paperbacks, London, 1982

Yves Winkin, *Anthropologie de la communication. De la théorie au terrain. De Boeck Univerité, Paris, Bruxelles, 1996*

Paul Watzlawick, *Le langage du changement Éléments de communication thérapeutique*, Éditions du Seuil, Paris, 1986

Steve Duck, *Relațiile interpersonale A gândi, a simți, a interacționa (Meaningful Relationships. Talking, Sens and Relating, 1994)* Polirom, Iași, 2000.

Strategic Interpersonal Communication, Ed. by John A. Daly, John M. Wiemann, LEA, Hillsdale, New Jersey, 1994

Bibliografia suplimentară sau recomandată ca lectură opțională:

Sigmund Freud, *Neue Folge der Vorlesungen zur Einführung in die psychoanalyse 1933*, Prelegerea XXXIII, (Die Weiblichkeit este tradus ca: Vina de a fi femeie), Mediarex, f.a. f.l.

Jacques André, *Psihanaliza și sexualitatea feminină*, Editura Trei, Buc., 1997

Simone de Beauvoir, *Al doilea sex*, Univers, Buc., 1998

Michelle Renée Matison, *The New Feminist Philosophy of the Body*. Haraway,

Butler and Brennan, in: *The European Journal of Women's Studies*, Sage

Publications (London, Thousand Oaks and New Delhi), vol. 5, 1998, p. 9-34

Gesa Lindeman, The Body of Gender Difference, in: The European Journal of Women's Studies, Sage Publications (London, Thousand Oaks and New Delhi), vol. 3 1996, p. 341-361

Veronica Vasterling, Dekonstruktion der Identität. Zur Theorie der Geschlechterdifferenz bei Derrida, in: Silvia Stoller, Helmut Vetter (Hg.) Phänomenologie und Geschlechterdifferenz, WUV-Universitätsverlag, Wien, 1997, p. 132-147

V. Metode de predare si materiale folosite in cadrul procesului educational specific disciplinei:

- utilizarea unui curs interactiv cu fundament de prelegere
- discutii in cadrul cursului pe baza unor exemple
- utilizarea de studii de caz in cadrul seminariilor

VI. Planificarea intilnirilor si a verificarilor intermediare

Curs – sapt.1-2.

Tematica: INTRODUCERE – O schimbare de paradigmă: de la suflet la corp. Filosofia platoniciană a introdus o asimetrie gnostică, de origine orfică, între suflet și corp pe care postmodernitatea a inversat-o

Obiective:

- utilizarea in mod adecvat de catre studenti a unor concepte si demersuri majore din filosofie si antropologie filosofică
- intelegerea specificului abordarii corpului din perspectiva filosofiei și antropologiei filosofice
- diferentierea intre viziunea platonician-creștină, cea modernă și cea post-modernă asupra corpului.

Concepte, cuvinte cheie

- gnosticism
- orfism
- relația asimetrică suflet-corp

Seminar – sapt.1-2.

Tematica: 1) Prezentarea disciplinei, obiectivelor, programarea și organizarea activitatilor, prezentarea modalitatilor de evaluare pe parcursul semestrului si finală) O schimbare de paradigmă: de la suflet la corp - analiza si interpretare de text.

Obligatia studentilor: prezentare de referate, participarea la dezbateri pe baza bibliografiei propuse

Bibliografie:

- Ioan P. Culianu, Un corpus pentru corp, în: Viața Românească nr. 12/1992, p. 83-103
- Jean-Marie Brohm, Philosophie du corps : quel corps ? in : L 'Univers philosophique, Publié sous direction d'André Jacob, PUF, Paris, vol. I, 1989, p. 397-403

Curs – sapt.3.

Tematica: Corpul de limbaj și corpul ca limbaj

Obiective:

- utilizarea in mod adecvat de catre studenți a unor concepte si demersuri majore din filosofie, antropologie filosofică psihanaliză și antropologia comunicării
- intelegerea specificului abordarii corpului din perspectiva psihanalizei

Concepte, cuvinte cheie:

- corp
- limbaj
- corpul de limbaj
- corpul ca limbaj

Seminar – sapt.3.

Tematica: Corpul de limbaj și corpul ca limbaj: analiza și interpretare de text.

Obligația studenților: prezentare de referate, participarea la dezbateri pe baza bibliografiei propuse

Bibliografie:

- Dominique Picard, *Du code au désir. Le corps dans la relation sociale*, Dunod, Bordas, Paris, 1983, p.37-53
- Annick de Souzaenelle, *Simbolismul corpului uman*, Editura "Amarcord", Timișoara, 1996, p. 5-27
- Lilli Gast, *Der Körper auf den Spuren des Subjekts. Psychoanalytische Gedanken zu einer Schicksalgemeinschaft in dekonstruktiven Turbulenzen*, in: *Die Philosophin*, nr. 10, Oktober, 1994, p. 27-49

Curs – sapt.4-5.

Tematica: Comunicare non-verbală

Obiective:

- înțelegerea raporturilor între comunicarea verbală și cea neverbală
- înțelegerea rolului comunicării non-verbale
- diferențierea între semne simboluri și semnale în comunicarea non-verbală

Concepte, cuvinte cheie:

- comunicare
- comunicare verbală
- comunicare non-verbală
- semne, simboluri, indici în comunicarea non-verbală

Seminar – sapt.4-5.

Tematica: Dezbateri: Comunicare non-verbală

Obligația studenților: întocmirea de referate și participarea la dezbateri pe baza bibliografiei propuse

Bibliografie:

- Niels Kayser Nielsen, *Introduction – Body between Substance and Discourse*, în: *Bodyscapes. Body and Discourse*, Edited by Mette Bryld, Jacques Caron, Svend Erik Larsen, Nina Lykke, Niels Kayser Nielsen, Odense University Press, 1995, p. 11-53
- Pierre Fédida, *Corps et Langage*, in : *L 'Univers philosophique*, Publié sous direction d'André Jacob, PUF, Paris, vol. I, 1989, p. 404-411
- Felicia Dumas, *Gest și expresie în liturghia ortodoxă*, Institutul European, Iași, 2000, 14-37

Curs – sapt.6.

Tematica: Limbaj corporal și semiotică gestuală.

Obiective:

- analiza interpretarea și înțelegerea limbajului corporal
- însușirea principalelor concepte și reguli de interpretare ale semioticii gestuale

Concepte, cuvinte cheie:

- limbaj corporal
- semnificații diferențiate ale posturii, gestului, privirii

Seminar – sapt.6.

Tematica: Studii de caz: interpretarea limbajului corporal în situații specifice.

Obligația studenților: întocmirea unui studiu documentar pe tematica propusă, dezbateri

Bibliografie:

- Richard Heslin and Tari Alper, *Touch A Bonding Gesture*, in: *Nonverbal Interaction*, John M. Wiemahn and Randall P. Harrison Editors, Sage Publications, Beverly Hills/London/New Delhi, 1983, p. 47-71

- Michael Argyle, Verbal and non-verbal communication, in: Communication Studies. An Introductory Reader, Edited by John Corner and Jeremy Hawthorn, Edward Arnold A division of Hodder & Stoughton, London, New York, Melbourne, Auckland, 1989, p. 35-44
- Argyle, M. 1972: The psychology of interpersonal behaviour, Harmondsworth: Penguin Books, 37-50
- Adam Kendon, Gesture and Speech, How they interact, in: Nonverbal Interaction, John M. Wiemahn and Randall P. Harrison Editors, Sage Publications, Beverly Hills/London/New Delhi, 1983, p. 13-45
- Michael Argyle, et al., "The Communication of Inferior and Superior Attitudes by Verbal and Non-Verbal Signals", British Journal of Social and Clinical Psychology, 1970, 9, 222-231
- Louis Marué, La Sémiotique du corps, în: L 'Univers philosophique, Publié sous direction d' André Jacob, PUF, Paris, 1992, p.214-230

Curs – sapt. 7.

Tematica: Text și imagine, digital și analogic

Obiective:

- determinarea distincției semiotice dintre text și imagine
- determinarea distincțiilor digital și analogic în situația comunicațională

Concepte, cuvinte cheie:

- text
- imagine
- digital
- analogic

Seminar – sapt. 7.

Tematica: Analiza și interpretare de text, dezbateri: De ce imaginea câștigă împotriva textului și analogicul împotriva digitalului în comunicare?

Obligația studenților: întocmirea de referate și participarea la dezbateri pe baza bibliografiei propuse

Bibliografie:

- Vilém Flusser, Text și imagine, în: Balkon, nr. 8/sept. 2001, în: Balkon, nr. 8/sept. 2001 (sau în : Vilém Flusser, Pentru o filosofie a fotografiei, Editura Idea Design & Print, Cluj, 2003)
- Barthes, Roland, „Rhétorique de l’image” în Communications nr.4/1964 (trad. Arta nr. 7/1975)
- Barthes, Roland, Image, Music, Text, Fontana Paperbacks, London, 1982, p. 15-29
- Eco, Umberto, „Sémiologie des images visuels”, în Communications nr.15/1970
- Grupul μ, Traité du signe visuel, Seuil, Paris, 1992, p. 50-70
- Kibedi-Varga, Aaron, Une rhétorique aléatoire: agir par l’image, în: Figures et conflits rhétoriques, Edite par Michel Meyer et Alain Lempereur, Editions de L’Université de Bruxelles, Bruxelles, 1990

Curs – sapt. 8.

Tematica: Comunicarea: între informație și relație.

Obiective:

- determinarea laturii de informație și laturii de relație a comunicării
- înțelegerea schimbării de paradigmă a comunicării prin trecerea de la transmitere de informații la construirea de relații

Concepte, cuvinte cheie:

- informație
- relație

Seminar – sapt.8.

Tematica: Comunicarea: între informație și relație

Obligația studenților: întocmirea de referate și participarea la dezbateri pe baza bibliografiei propuse

Bibliografie:

- Yves Winkin, Anthropologie de la communication. De la théorie au terrain. De Boeck Université, Paris, Bruxelles, 1996 p. 15-45
- Paul Watzlawick, Le langage du changement Élément de communication thérapeutique, Éditions du Seuil, Paris, 1986 p. 27-39
- Steve Duck, Relațiile interpersonale A gândi, a simți, a interacționa (Meaningful Relationships. Talking, Sens and Relating, 1994) Polirom, Iași, 2000.p. 91-111
- Strategic Interpersonal Communication, Ed. by John A.Daly, John M. Wiemann, LEA, Hillsdale, New Jersey, 1994, p. 10-23

Curs – sapt.9-10.

Tematica: 9-10. Alteritate, relații interpersonale și comunicare

Obiective:

- determinarea specificului alterității din perspectiva comunicării
- înțelegerea influenței comunicării asupra relațiilor interpersonale

Concepte, cuvinte cheie:

- alteritate
- relații interpersonale

Seminar – sapt.9-10.

Tematica: Studiu de caz/Dezbateri: Comunicarea generalizată constituie sau dizolvă alteritatea? Analiza de text și analiza aplicată – monitorizarea discursului de politică culturală.

Obligația studenților: întocmirea unui studiu documentar pe tematica propusă

Bibliografie:

- Steve Duck, Relațiile interpersonale A gândi, a simți, a interacționa (Meaningful Relationships. Talking, Sens and Relating, 1994) Polirom, Iași, 2000.p. 11-91
- G.W.F., Fenomenologia spiritului, cap. Lupta pentru recunoaștere (indiferent de ediție)
- Veronica Vasterling, Dekonstruktion der Identität. Zur Theorie der Geschlechterdifferenz bei Derrida, in: Silvia Stoller, Helmut Vetter (Hg.) Phänomenologie und Geschlechterdifferenz, WUV-Universitätsverlag, Wien, 1997, p. 132-147

Curs – sapt.11.

Tematica: Corp, gen și comunicare

Obiective:

- descrierea interferențelor dintre corp, gen și comunicare
- înțelegerea interrelației dintre acestea

Concepte, cuvinte cheie:

- identitate corporală
- identitate de gen

Seminar – sapt.11.

Tematica: În ce măsură contribuie comunicarea la construcția identității de gen?

Obligația studenților: întocmirea unui studiu documentar pe tematica propusă

Bibliografie:

- Sigmund Freud, Neue Folge der Vorlesungen zur Einführung in die psychoanalyse 1933, Prelegerea XXXIII, (Die Weiblichkeit este tradus ca: Vina de a fi femeie), Mediarex, f.a. f.l.

- Michelle Renée Matison, The New Feminist Philosophy of the Body. Haraway, Butler and Brennan, in: The European Journal of Women's Studies, Sage Publications (London, Thousand Oaks and New Delhi), vol. 5, 1998, p. 9-34
- Gesa Lindeman, The Body of Gender Difference, in: The European Journal of Women's Studies, Sage Publications (London, Thousand Oaks and New Delhi), vol. 3 1996, p. 341-361

Curs – sapt.12.

Tematica: Comunicare corporală și comunicare de gen

Obiective:

- descrierea reprezentarilor dominante ale artei si artistului in discursul public
- intelegerea limitarilor si efectelor acestor reprezentari

Concepte, cuvinte cheie:

- traditional vs. contemporan
- profesionist vs. amator

Seminar – sapt.12.

Tematica: În ce măsură este determinată comunicarea de corp și în ce măsură de gen?

Obligatia studentilor: Intocmirea unui studiu documentar pe tematica propusa

Bibliografie:

- Julia T. Wood, Kathrin Dindia, What's the Difference? A Dialog About Differences and Similarities Between Women and Men, in: Sex Differences and Similarities in Communication. Critical Essays and Empirical Investigations of Sex and Gender in Interaction, Edited by Daniel J. Canary and Kathrin Dindia, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, Mahwah, New Jersey, London, 1998, p. 19-39
- Marianne LaFrance, Gender Gestures: Sex, Sex-Role, and Nonverbal Communication, in: Gender and Nonverbal Behaviour, Edited by Clara Mayo and Nancy M. Henley, Springer-Verlag, New York, Heidelberg, Berlin, 1981, p. 129-150
- Judith A. Hall, How Big Are Nonverbal Sex Differences? The Case of Smiling and Sensitivity to Nonverbal Cues, in: Sex Differences and Similarities in Communication. Critical Essays and Empirical Investigations of Sex and Gender in Interaction, Edited by Daniel J. Canary and Kathrin Dindia, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, Mahwah, New Jersey, London, 1998, p. 156-177

Curs – sapt.13-14.

Tematica: Amorsarea proiectelor de cercetare din domeniile: Semiotica parfumurilor; Atingere, masaj și mângâiere; Imagine personală și comunicare;; Psihosomatismul religios; Corpul virtualizat

Obiective

- Familiarizarea studenților cu direcțiile de cercetare deschise
- intelegerea felului cum se construiesc problematicile în domeniile de cercetare

Concepte, cuvinte cheie:

- parfum
- atingere, mângâiere, masaj
- psihosomatism
- realitate virtuală

Seminar – sapt.13-14.

Tematica: Dezbateri: Direcțiile de cercetare și instrumentele de investigarea tematicilor: Semiotica parfumurilor; Atingere, masaj și mângâiere; Imagine personală și comunicare;; Psihosomatismul religios; Corpul virtualizat

Obligatia studentilor: intocmirea unui studiu documentar pe una din temele propuse

Bibliografie organizată tematic:

- Marcel Detienne, Grădinile lui Adonis. Mitologia aromamelor în Grecia, Symposion, Buc., 1997
- Andrea Hurton, Erotica parfumului, Istoria și practica mirosurilor plăcute, Ed. Enciclopedică, Buc., 1999
- Coifan Octavian Sever, 1000 de parfumi Vol.1 și 2, Curtea Veche, Buc., 2003
- Annette Green et Linda Dyett, Quand le parfum se fait bijou, Flammarion, Paris, 1998
- Patrick Süskind, Parfumul, Univers, Buc., 1989
- Revista Unica, nr. 12/1999
- Dr. Gérard Leleu, Tratat de mângâieri, Buc., Editura Trei, 2005
- Marty Hartley, Limbajul trupului la serviciu, Polirom, Iași, 2005
- Carol Spencer, În armonie cu tine însuși (Carol Spencer's Style Direction for Men, 1999), Editura Aquila '93, Oradea, 2004
- Josh Karlen, Christopher Sulavik, Ghidul eleganței masculine, Vestimentația bărbătească de la A la Z, Humanitas, Buc., 2001
- Aimé Michel, Metanoia Fenomene fizice ale misticismului, Nemira, Buc., 1994
- Annick de Suzenelle, Simbolismul corpului uman, Amarcord, Timișara, 1996
- Durand, Gilbert, Structurile antropologice ale imaginarului, Univers, Buc., 1977

VII. Modul de evaluare

Evaluarea se va face atât pe parcursul semestrului cât și în timpul examinării finale, astfel:

- Verificare orală pe parcursul semestrului (referat/dezbatere seminar): 33% din nota finală
- Verificare scrisă la sfârșitul semestrului-sesiune (lucrare individuală tip eseu academic): 66% din nota finală

Criteriile utilizate în evaluarea lucrării scrise: capacitatea de a opera în mod corect și adecvat cu conceptele și metodologia cercetării specifice domeniului; asumarea unei cercetări științifice și documentar-bibliografice proprii; aplicarea metodelor de redactare specifice Filosofiei.

VIII. Detalii organizatorice, gestionarea situațiilor excepționale

Prezența la orele de curs nu este obligatorie. Prezentarea la examen nu este condiționată de un număr minim de prezențe. Activitatea la seminar este obligatorie. Seminarele pierdute se pot recupera.

Plagiat se va considera orice lucrare care se constată a fi în proporție de cel puțin 30% copiată dintr-o altă sursă, iar utilizarea plagiatului va determina anularea evaluării. Orice contestație a notei obținute va trebui însoțită de o cerere din partea studentului pentru reevaluarea lucrării. Rezultatul acestei reevaluări se va face de față cu studenții în decurs de 2 zile de la data contestației.